

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 512/2011-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika o prijatej sťažnosti spoločnosti L., investičné družstvo, B., zastúpenej advokátom Mgr. V. Š., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cb 54/2009 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti L., investičné družstvo, na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cb 54/2009 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cb 54/2009 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Spoločnosti L., investičné družstvo, priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť spoločnosti L., investičné družstvo, trovy právneho zastúpenia v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet advokáta Mgr. V. Š., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k III. ÚS 512/2011-10 z 22. novembra 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti L., investičné družstvo, B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Cb 54/2009.

Následne ústavný súd listom z 1. decembra 2011 vyzval predsedníčku okresného súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti, zaslanie relevantného súdneho spisu a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 28. decembra 2011. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení poskytla podrobnú chronológiu úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„Dňa 23.02.2009 bol na tunajší súd doručený návrh na začatie konania v právnej veci navrhovateľa L. investičné družstvo, ktorým sa navrhovateľ domáha od súdu určenia neplatnosti valného zhromaždenia (ďalej len „návrh vo veci samej“). Predmetný návrh vo veci samej bol zapísaný ako vec vedená pod sp. zn. 34Cb/54/2009.

Dňa 04.02.2011 vyzval vyšší súdny úradník navrhovateľa na odstránenie väd návrhu vo veci samej uznesením č. k. 34Cb/54/2009-21, ktoré bolo zo súdu expedované dňa 08.02.2011 a navrhovateľovi doručené dňa 17.03.2011.

Dňa 28.03. 2011 bol tunajšiemu súdu doručený doplnený návrh vo veci samej zo dňa 01.03.2011 v zmysle uznesenia zo dňa 04.02.2011.

Dňa 13.04.2011 vyzval súd navrhovateľa v lehote 10 dní odo dňa doručenia výzvy na doloženie rovnopisu návrhu vo veci samej, ako aj na doloženie dôkazov odôvodňujúcich jeho návrh vo veci samej. Navrhovateľ bol zároveň poučený, že ak rovnopis návrhu vo veci samej nedoloží, bude vyhotovený súdom na jeho trovy. Predmetná výzva bola navrhovateľovi doručená dňa 29.04.2011. Navrhovateľ na predmetnú výzvu súdu nereagoval.

Dňa 02.08.2011 vyzval súd odporcu na vyjadrenie sa k návrhu vo veci samej v lehote do 15 dní odo dňa doručenia výzvy. Predmetná výzva bola odporcovi doručená podľa § 48 odsek 2 Občianskeho súdneho poriadku, nakoľko odporca neprevzal zásielku obsahujúcu predmetnú výzvu v odbernej lehote na pošte.

Dňa 02.08.2011 vyzval súd navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh vo veci samej. Predmetná výzva bola navrhovateľovi doručená dňa 12.08.2011.

Dňa 18.08.2011 bol na účet súdu zložený súdny poplatok za návrh vo veci samej.

Dňa 24.10.2011 súd vo veci vytýčil termín pojednávania na deň 13.12.2011 o 12:30 hod.

Dňa 13.12.2011 sa uskutočnilo pojednávanie súdu vo veci, ktoré bolo odročené na nový termín dňa 17.01.2012 o 15:00 hod. za účelom vykonania prípadných procesných zmien navrhovateľom a oboznámenia sa so zápisnicou valného zhromaždenia zo dňa

05.12.2008 a predloženia dokladov. Súd vyzval navrhovateľa na správne označenie navrhovateľa a doloženie dokladu o tom, že je akcionárom odporcu. Súd zároveň vyzval odporcu, aby sa vyjadril k návrhu vo veci samej v lehote 30 dní.

Dňa 17.1.2012 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku 7. 2. 2012.“

Rovnaké skutočnosti zistil aj ústavný súd zo súdneho spisu predloženého 24. januára 2012, z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností a z vyjadrení účastníkov konania. Z chronológie úkonov tiež vyplýva, že ku dňu rozhodovania nebola predmetná vec na okresnom súde právoplatne skončená.

Vo svojom vyjadrení k sťažnosti okresný súd ďalej uviedol: „s poukazom na vyššie uvedené procesné úkony som dospela k záveru a musím konštatovať, že nakoľko v období od 23.02.2009 do 04.02.2011 nebol zo strany súdu vykonaný žiaden procesný úkon, je konanie predmetnej veci v uvedenom období poznačené prieťahmi.

Po vykonanom šetrení, za účelom zistenia príčin a dôvodov vzniku prieťahov v konaní, som dospela k záveru, že nečinnosť súdu a vzniknuté prieťahy v konaní v uvedenom období boli spôsobené z objektívnych dôvodov bez subjektívneho zavinenia zákonnej sudkyne, prípadne vyššieho súdneho úradníka, ako dôsledok vysokého nápadu vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka a zákonnej sudkyne, ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na obchodnom úseku tunajšieho súdu.“

Okresný súd vo svojom vyjadrení súhlasil s upustením od pojednávania o prijatej sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľky sa k stanovisku okresného súdu vyjadril podaním z 9. januára 2012, kde uviedol, že zotrváva na podanej ústavnej sťažnosti a argumentácii v nej obsiahnutej. Zároveň v podaní vyjadril súhlas s upustením od pojednávania v prejednávanej veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby

domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom alebo inom právnych normami upravenom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd prípadne iný orgán verejnej moci rozhoduje,

2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že v danom štádiu konania neexistujú dôvody, ktoré by umožňovali hodnotiť namietané konanie ako právne alebo fakticky zložitú.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd pri preskúmaní súvisiaceho súdneho spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľka prispela k zbytočným priet'ahom v konaní. Sťažovateľka bola aktívna, na výzvy súdu reagovala včas a podala aj sťažnosť na priet'ahy v konaní.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k namietanému porušeniu označených práv, ústavný súd zistil, že okresný súd uskutočnil ako prvý procesný úkon vo veci uznesenie zo 4. februára 2011, teda až po dvoch rokoch nečinnosti. Predmetným uznesením navyše vyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatkov návrhu spočívajúcich v nedostatočnom označení účastníkov konania, pretože v návrhu neboli uvedené identifikačné čísla navrhovateľa a odporcu. Tento úkon okresného súdu podľa názoru ústavného súdu bol nadbytočný, pretože pokiaľ sťažovateľka v návrhu dostatočne identifikovala navrhovateľa a odporcu ich obchodným menom a sídlom, teda nezameniteľným spôsobom, nebol dôvod vyzývať sťažovateľku na odstránenie takéhoto „nedostatku“. Ďalším relevantným úkonom okresného súdu smerujúcim k prejednaniu veci a odstráneniu právnej neistoty účastníkov napadnutého konania bolo zaslanie výzvy na splnenie poplatkovej povinnosti 2. augusta 2011. Okrem uvedených úkonov okresný súd v doterajšom priebehu konania uskutočnil dve pojednávania vo veci (13. decembra 2011 a 17. januára 2012), t. j. až po doručení sťažnosti ústavnému súdu sťažovateľom.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení dospela k záveru, že „*nakoľko v období od 23.02.2009 do 04.02.2011 alebo zo strany súdu vykonaný žiaden procesný úkon, je konanie predmetnej veci v uvedenom období poznačené priet'ahmi*“.

V súvislosti s argumentáciou okresného súdu týkajúcou sa vysokého nápadu vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka a zákonnej sudkyne, ako aj nedostatočného personálneho obsadenia sudcov na obchodnom úseku okresného súdu ústavný súd poukazuje na konštantnú judikatúru (napr. III. ÚS 14/00), podľa ktorej otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (mutatis mutandis I. ÚS 55/02, IV. ÚS 84/02), preto obranu okresného súdu spočívajúcu vo vysokej pracovnej zaťažnosti zákonného sudcu a vysokým počtom spisov v súvislosti so zriadením nových okresných súdov neakceptoval.

Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že aj keď judikatúra ústavného súdu v zhode s rozhodovaním ESLP považuje za primeranú dobu konania v rozsahu 2 - 3 rokov na jednom stupni podľa zložitosti veci, v tomto prípade (doterajšie konanie trvá približne 3 roky) akcentuje skutočnosť, že v období prvých dvoch rokov od začatia konania okresný súd bol absolútne nečinný (nevykonal žiadny, ani ten najjednoduchší procesný úkon), čo je ústavne netolerovateľný postup spôsobilý vyvolať frustrujúci pocit právnej neistoty účastníka súdneho konania.

Vychádzajúc z uvedených zistení a zaznamenatej nečinnosti okresného súdu ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v tomto konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci sp. zn. 34 Cb 54/2009 konal bez zbytočných priet'ahov,

pretože predmetná vec v čase rozhodovania ústavného súdu nebola na okresnom súde právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 000 €, ktoré odôvodnila utrpenou ujmom na označených právach.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho nečinnosť, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 475,93 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov

za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2010 v sume 741 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 123,50 €. Za vyjadrenie právneho zástupcu sťažovateľky z 9. januára 2012 ústavný súd náhradu trov nepriznal, keďže toto vyjadrenie nevnieslo do procesu posudzovania sťažnosti žiadne nové právne ani skutkové okolnosti. Ďalej má právny zástupca sťažovateľky nárok aj na náhradu režijného paušálu 7,41 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Advokát je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, spolu takto činí sumu 314,18 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2012